

Остан **НОГА**

аспірант, Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-1240-1994>

e-mail: Ostap.V.Noha@lpnu.ua

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

У статті досліджено сутність та значення інформаційно-комунікаційного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств в умовах цифровізації та глобалізації. Обґрунтовано важливість інтеграції сучасних інформаційних технологій у процеси прийняття управлінських рішень, підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності та забезпечення конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Проаналізовано наукові підходи до визначення структури ІК-забезпечення, визначено його основні компоненти та функції. Запропоновано рекомендації із вдосконалення інформаційно-комунікаційної підтримки підприємств, з урахуванням ризиків і викликів сучасного зовнішнього середовища.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційне забезпечення, зовнішньоекономічна діяльність, цифровізація, управління підприємством, інформаційні технології, конкурентоспроможність

ВСТУП

У сучасних умовах глобалізації економічних процесів та цифровізації бізнес-середовища ефективне управління зовнішньоекономічною діяльністю (ЗЕД) підприємств неможливе без належного інформаційно-комунікаційного забезпечення (ІКЗ). Швидкий обмін інформацією, оперативний доступ до ринкових даних, можливість ефективної взаємодії з міжнародними партнерами – все це зумовлює потребу у впровадженні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у систему управління ЗЕД.

Проблематика інформаційного забезпечення управлінської діяльності досліджувалися у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема таких як О. Амоша, С. Кузьменко, С. Мочерний, І. Лукінов, В. Гейц, В. Онищенко та ін. Вони розглядали інформацію як ключовий ресурс розвитку економічних систем. Водночас у більшості досліджень питання ІКЗ у контексті ЗЕД підприємств залишаються недостатньо висвітленими. Зокрема, потребують уточнення роль інформаційних потоків у прийнятті управлінських рішень, вплив цифрових технологій на підвищення конкурентоспроможності в міжнародному середовищі та механізми оптимізації інформаційної взаємодії у сфері ЗЕД.

МЕТА дослідження – визначення сутності, структури та функціонального значення ІКЗ в управлінні ЗЕД підприємств, а також виявлення чинників, що впливають на його ефективність в умовах динамічного зовнішнього середовища.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті застосовано комплекс методів наукового пізнання, що забезпечили всебічне вивчення сутності та значення ІКЗ управління ЗЕД підприємств. На етапі теоретичного аналізу застосовано методи узагальнення, систематизації та порівняння, що дало змогу проаналізувати наукові підходи до визначення поняття ІКЗ та виділити його ключові компоненти. Для вивчення практичного досвіду впровадження ІКЗ в управлінські процеси підприємств застосовано метод контент-аналізу джерел, зокрема вітчизняної та зарубіжної економічної літератури, нормативно-правових актів та аналітичних звітів.

Системний підхід дав змогу розглядати ІКЗ як інтегровану сукупність технічних, програмних, інформаційних та організаційних компонентів, що функціонують у взаємозв'язку. Застосування логічного моделювання дало змогу структурувати основні функції та напрями застосування інформаційних технологій (ІТ) у сфері ЗЕД. Застосування індуктивно-дедуктивного методу сприяло формулюванню узагальнених висновків на основі окремих прикладів та виявлених тенденцій.

РЕЗУЛЬТАТИ

Діяльність будь-якого підприємства в сучасних умовах тісно пов'язана із застосуванням ІТ, що є запорукою успішного розвитку та допомагають розв'язувати ключові завдання, які ставить перед собою організація. Широкий спектр інструментів та технологій, що є в сучасному світі, дає широке поле для їхнього застосування в діяльності підприємства та зокрема в управлінні його ЗЕД. Цей напрям є сьогодні найбільш динамічним і його обов'язково потрібно досліджувати і застосовувати, щоб рухатися в ногу з часом і покращувати та розвивати діяльність підприємства.

Сучасний світ стає більш глобалізованим, а ринки стають все більш інтегрованими, що приводить до зростання конкуренції, тому застосування ІКТ відіграє важливу роль в успішності ведення ЗЕД підприємства. Ефективність застосування суб'єктом господарювання ІТ дасть йому змогу провести оптимізацію процесів, допоможе підвищити якість прийняття рішень, знизить витрати та забезпечить конкурентоспроможність.

Процеси, які відбуваються завдяки інформатизації, змінили та продовжують змінювати сучасне суспільство. Швидкість, з якою вони змінюються, вражає та спричиняє потребу в їх вивченні та застосуванні. Потрібно вивчати нові методи та технічні засоби, які стануть корисними в діяльності підприємства та допоможуть йому розвиватися та вдосконалюватися.

ІКЗ включає в себе чимало технічних засобів, інформаційні ресурси, програмне забезпечення, різноманітні комунікаційні мережі, які застосовуються для покращення та вдосконалення збору інформації, її оброблення та зберігання. Швидкість передачі та аналізу інформації є надзвичайно важливою в господарській діяль-

ності підприємства та у веденні бізнесу, взаємодіючи із зовнішніми ринками. Застосування інструментів інформаційного забезпечення надає перевагу і дає змогу досягати результатів.

Вивчення теорії і практики дає нам змогу дійти до висновку, що ІКЗ зараз є основою для успішної діяльності підприємства та досягнення поставлених перед ним цілей. Це вагомий інструмент, який дає змогу швидко опрацювати, передавати, зберігати та в подальшому обробляти всю необхідну інформацію, роблячи на основі цих даних швидкі, аргументовані та зважені рішення, що є визначальними в діяльності суб'єкта господарювання.

Спіраючись на все вище сказане, потрібно зауважити, що через свою відносну новизну та постійне вдосконалення й появу нових інструментів, ІКЗ є недостатньо структуроване та вивчене, особливо з позиції його можливостей у сфері ЗЕД, та потребує постійного вдосконалення впровадження та застосування. Зважаючи на швидкість зміни в інструментах, які забезпечують ІКЗ, процес вивчення та вдосконалення в діяльності підприємства має бути безперервним. Теоретико-методологічні, методико-прикладні та концептуальні засади його застосування в діяльності суб'єкта ЗЕД вітчизняними та іноземними науковцями розглянуто здебільшого фрагментарно, що спричиняє необхідність в тому, щоб розв'язувати в цьому напрямі чимало нових завдань. Одним із ключових аспектів цього є теоретичне обґрунтування та вивчення сутності і значення ІКЗ управління ЗЕД підприємств.

Однією з ключових галузей в економіці є ЗЕД, що є основою для її існування, конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Зміни, які відбуваються в економіці, глобалізація бізнесу, збільшення конкуренції, виклики пов'язані з війною, вимагають постійного покращення підприємств та їхньої адаптації до нових умов, що складаються в розрізі їх ЗЕД. У зв'язку з цим ІКЗ управління ЗЕД підприємств повинно стати ключовим фактором, який дає розуміння того, наскільки підприємство успішне, експортує чи імпортує товари та послуги. Важливим завданням суб'єкта господарювання в його ЗЕД, що матиме вирішальне значення для забезпечення ефективності, є удосконалення та розвиток інформаційної бази, інформаційних систем та процесів. Воно матиме вирішальний вплив для того, щоб забезпечити та зберегти конкурентні переваги, а також дати можливість стабільно розвиватись на міжнародному ринку.

Підприємства часто стикаються з проблемою недостатньої кількості та оперативності отримання інформації або не застосовують її належно. Відтак, правильне застосування ІКЗ є однією із найактуальніших проблем у роботі організацій. Зважаючи на це, потрібно проводити дослідження та вдосконалювати різноманітні інструменти та методи інформаційного забезпечення і комунікації в діяльності підприємств, а також ефективно застосовувати ці інструменти в умовах глобальної економіки, із викликами якої ми постійно зустрічаємося.

Українські та іноземні науковці займалися та займаються дослідженням питань ІКЗ управління ЗЕД підприємств, наприклад, С.О. Кузьменко, О.В. Кравченко, М.В. Діденко, Н.В. Сніжко, Н.І. Мельник, В.С. Столярченко та ін. Провівши аналіз різноманітних досліджень

за цим напрямом, можна зробити висновок про розходження в поглядах науковців та методології збору та аналізу даних, а також думок про застосування ІТ для покращення та ефективності управління діяльності підприємств. Проте в загальному бачимо спільну думку про те, що застосування ІТ дає можливість моделювати результати рішень і на основі цього обирати оптимальні варіанти. Щоб допомагати керівникам та менеджерам приймати ефективні рішення, потрібно розвивати інформаційні системи та технології, які будуть базуватися на діалогових комунікаційних технологіях. Щоб впроваджувати нові інформаційні системи та вдосконалювати наявні, слід проводити ретельні дослідження, розглядаючи специфіку адаптації цих технологій та систем до конкретних потреб підприємства і користувачів. Потрібно також враховувати можливість розширення та розвитку нових функцій інформаційно-комунікаційних систем, завдяки чому вони матимуть довготривале застосування, будуть гнучкими до змін зовнішніх факторів та стануть більш функціонально спроможними [1].

Як свідчить вивчення теорії і практики, підприємства за ефективного застосування ІКЗ можуть досягти таких переваг:

1. Швидкість та обґрунтованість прийняття рішень, що досягаються за допомогою швидкого доступу до інформації, яка є актуальною на конкретному ринку, інтерактивної візуалізації різноманітних звітів, аналізування конкурентів та внутрішніх процесів на підприємстві, дослідження тенденцій та проведення кореляції даних.

2. Проведення оптимізації бізнес-процесів, яка дасть змогу автоматизувати рутинні операції, знизить витрати, а також скоротить час на виконання завдань.

3. Підвищення управлінської ефективності за допомогою інструментів бізнес-аналітики та систем, які будуть здійснювати оброблення й аналізування даних, що дасть змогу всім підрозділам підприємства працювати в єдиному інформаційному просторі, в режимі реального часу, знизить операційні витрати та в загальному підвищить ефективність всіх операцій та процесів.

4. Підвищення безпеки та прозорості в діяльності підприємства, що дасть змогу в режимі реального часу опрацювати дані, які будуть мати високий рівень захищеності. Зазначена перевага є важливою у контексті небезпек, з якими мають справу організації під час війни, та намагань ворога отримати доступ до незахищених даних. Завдяки сучасним ІКТ підприємства мають змогу відстежувати показники ефективності та бачити прогрес підприємства в реальному часі, а також мати можливість виявляти потенційні проблеми з конфіденційністю.

5. Налагодження комунікації з бізнес-партнерами, яка сприятиме швидкому доступу до обміну інформацією, документами тощо. Ця перевага пов'язана і з можливістю проведення відео-зустрічей, відео-конференцій та здійснення інших комунікацій, що в умовах війни дає можливість не втрачати можливості комунікувати із закордонними партнерами.

6. Покращення співпраці між різними відділами та групами організації завдяки інструментам бізнес-аналітики, штучного інтелекту та блокчейн-технологій. Вони дають можливість застосовувати єдине джерело достовірних даних, що дасть змогу усім працювати з

однією і тією ж інформацією.

7. Підвищення конкурентоспроможності підприємства, що досягається завдяки можливостям швидкої адаптації до змін на ринку, виходу на нові ринки, розширення асортименту продукції тощо.

8. Прогнозування різних видів ризиків та розроблення заходів для їхнього оптимізування, що досягається передусім завдяки моделюванню різних сценаріїв розвитку подій.

Якість ІКТ має вплив на всі процеси, які є важливими для функціонування будь-якого підприємства і успішного його розвитку. В Україні є частково створені організаційні, правові та матеріальні передумови, які сприяють формуванню системи ІКЗ діяльності суб'єктів господарювання. Мова йде про сформовану законодавчу базу, сферу інформаційних послуг, технічне забезпечення інформаційного середовища. У всіх інституціях в суспільстві розвивається інформаційний складник. Зважаючи на цей процес розвитку, який всупереч перешкодам як ззовні, так і зсередини, відбувається активація та нагромадження ресурсів інформаційного ринку, що, зі свого боку, вимагає подальшого розвитку сучасної інформаційної інфраструктури для розвитку підприємницької діяльності. Це буде в тренді до вимог глобального інформаційного простору і буде застосовуватися в усіх економічних аспектах діяльності підприємства, зокрема й зовнішньоекономічній.

ІКЗ управління передбачає створення єдиного інформаційного простору, який буде застосовуватися й буде доступним для підприємств, що здійснюють ЗЕД, а також їх партнерів. Також буде сприяти в освоєнні інноваційних технологій на всіх рівнях, застосування техніки у всіх напрямках діяльності, впровадження інноваційних продуктів тощо. Це дасть змогу забезпечити раціональне та якісне використання основних фондів та підвищення ефективності прийняття рішень на всіх щаблях управління.

У термін «інформація» вкладають значення про відомості та економічні показники, які є об'єктами зберігання, оброблення та передачі. Така інформація залежить від кількісних та якісних показників і дає можливість приймати рішення та здійснювати управління. Згідно з міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) можна виокремити такі якісні характеристики інформації, як надійність, доцільність, порівняльність та зрозумілість [2]. За допомогою інформації усувається невизначеність. Вона дає змогу дослідити стан об'єктів, їхню форму та методи діяльності. В реаліях ринкової нестабільності інформація та комунікація відіграють надзвичайно важливу роль в прийнятті обґрунтованих управлінських рішень. Вона включає також розрахунки економічних показників, аналізування результатів діяльності підприємства та чимало інших аспектів.

Так, за результатами вищенаведеного доцільно зробити висновок, що ІКЗ підприємства є взаємопов'язаною сукупністю різноманітних суб'єктів, об'єктів та відносинами між ними, що спричинені їхньою діяльністю, розподілом, обміном та використанням інформаційних ресурсів. Впровадження таких технологій допомагає отриманню найкращих результатів з наявних варіантів та розв'язання управлінських завдань за рахунок марематичних методів та інтелектуальних систем. Внаслідок цього відбувається вивільнення працівників від рутинної

діяльності за рахунок її автоматизації, досягається забезпечення достовірності інформації, вдосконалення документообігу та пришвидшення комунікацій. Підвищення ефективності ІКЗ досягається шляхом наскрізної побудови відповідного механізму, що дає можливість усунути дублювання й забезпечує багаторазове та повне використання всієї необхідної інформації, а також встановлює необхідні інтеграційні зв'язки, обмежує кількість показників та структурує інформаційні потоки [3].

В управлінні застосовують схему потоків інформації, що є основою інформаційних моделей та ІКЗ. Вони відображають різні функції управління та показують взаємозв'язок вхідних та вихідних документів і показників за кожним окремим завданням. Застосування ІТ робить підприємство більш керованим та адаптованим до змін як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку, а також підвищує його конкурентоспроможність. На всіх рівнях підприємства має бути створено такі внутрішні умови, які будуть визначати управлінські рішення, спрямовувати їх на оцінювання та вибір діяльності, на формування ефективної виробничої структури, що забезпечить збалансованість. Так, для забезпечення ефективного управління ЗЕД підприємства, особливо в умовах невизначеності (війна, блокування кордонів, можливе введення додаткових мит тощо), необхідно створити такі інструменти у вигляді інформаційної бази, різноманітних методів, моделей та алгоритмів, які дадуть змогу отримувати оперативні відомості, необхідні для управління.

В ІКЗ важливу роль відіграє програмне забезпечення, що допомагає приймати не тільки правильні управлінські рішення, але й допомагати з документообігом, знаходити шляхи оптимізації, моделювання, системного аналізу, оброблення даних, обліку, звітності та багато іншого. Завдяки цьому можна покращити управління ланцюгами постачання, підвищити рівень прогнозованості реалізації продукції, посилити маркетингові та фінансові показники суб'єкта господарювання тощо.

Як свідчить вивчення теорії і практики, основними компонентами ІКЗ в ЗЕД підприємства є: апаратні засоби, програмне забезпечення, інформаційні ресурси та комунікаційні мережі. Зокрема, апаратні ресурси складаються з комп'ютерів, серверів, мережевого обладнання, різноманітних засобів комунікації. Складниками програмного забезпечення є: операційні системи, прикладні програми (бухгалтерські, CRM, ERP), спеціалізовані програми для ЗЕД. Бази даних, інформаційні системи, бібліотеки та архіви є складниками інформаційних ресурсів, а Інтернет, корпоративні мережі, телефонія, системи відеоконференцзв'язку є складниками комунікаційних мереж.

Різні науковці по-різному інтерпретують визначення поняття ІКЗ підприємств в ЗЕД. Так, деякі автори розглядають це поняття з погляду технічних інновацій, що передбачають застосування ІКТ у процесі обліку [4], інші – з погляду управління діяльністю підприємством на зовнішніх ринках [2]. Зазвичай ІКЗ розглядається як система методів та засобів, які дають можливість забезпечити ефективне управління, базуючись на обробленні та аналізі інформації, що дасть змогу здійснювати ефективний контроль у процесі ЗЕД.

Г. Писаревська у своїй статті [5] розглядає теоретичні засади цієї теми. Вона акцентує на перевагах вдосконалення інформаційної підтримки, пов'язаної з бізнес-

аналітикою, інтерактивною візуалізацією та штучним інтелектом. Авторка також проводить порівняльний аналіз інструментів для аналізу великих даних та обґрунтовує вибір оптимальної блокчейн-платформи для підприємства залежно від конкретних сценаріїв застосування та організаційних цілей.

Зі свого боку, О.М. Боженко описує ІКЗ управління в ЗЕД як систему засобів та методів, які обробляють та аналізують інформацію, і це дає змогу підприємствам здійснювати й проводити ефективний контроль за діяльністю на зовнішніх ринках [2]. В діяльності суб'єкта господарювання це все базується на системі методів, засобів та різноманітних технологій, які забезпечують доступ до збору інформації, її оброблення, зберігання, аналізу та поширенню.

Т. Куценко та Є. Данилейко у статті [6] досліджують роль інформаційної підтримки в управлінні ЗЕД підприємств, особливо в умовах цифровізації та розвитку Індустрії 4.0. Вони аналізують проблеми та недоліки в наявних системах інформаційної підтримки на прикладі підприємства тютюнової галузі та пропонують вдосконалення із застосуванням цифрових технологій.

Чимало авторів [7] вважає, що ІКЗ повинно впливати не лише на діяльність підприємства, але й на зовнішнє середовище, в якому підприємство працює. На основі цього можна зробити висновок, що різні тлумачення вказаного поняття будуть відрізнятися залежно від підходів, якими керуються науковці. Водночас потрібно відзначити, що всі автори відзначають важливість ІКЗ для діяльності підприємств загалом та ЗЕД, зокрема.

Інші дослідники також роблять вагомий внесок у цю сферу. Наприклад, у статті [8] аналізується сучасний стан інформаційного забезпечення процесу управління ЗЕД, розглядаються проблеми, пов'язані із застосуванням інформаційних систем, та пропонуються шляхи їх вирішення.

Так, українські науковці активно досліджують та пропонують сучасні підходи до ІКЗ управління ЗЕД підприємств, враховуючи тенденції цифровізації та розвитку новітніх технологій.

У своїй діяльності, зокрема зовнішньоекономічній, підприємство стикається з різноманітними викликами, на які потрібно оперативно реагувати. Тут важливим інструментом є ІКЗ. Воно допомагає в розв'язанні завдань, які пов'язані з логістикою, маркетингом, фінансовими та юридичними питаннями тощо. Основні напрями, де застосовується ІКЗ, зображено на рис. 1.

Інформатизація та комп'ютеризація змінила сучасне суспільство та підприємницьку діяльність як невід'ємну його частину. Наше суспільство стало інформаційним, оскільки швидкість розповсюдження, отримання, оброблення та зберігання інформації зростає з кожним днем. Щоб адаптуватися до швидкого та потужного інформаційного потоку, потрібно навчитися обробляти та засвоювати інформацію із застосуванням різних методів та засобів.

Аналізуючи сучасні ринкові умови, в яких працюють підприємства, стає очевидним, що діяльність без застосування сучасних ІТ стає неефективною і практично неможливою.

Сучасні ІТ дають можливість ефективно інтегрувати та пов'язувати підприємство із зовнішнім середовищем, покращувати якість усіх послуг, допомагати з передачею

Рис. 1. Основні напрями застосування інформаційно-комунікаційного забезпечення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства (сформовано автором)

величезної кількості інформації, покращувати ефективність діяльності, збільшувати швидкість обслуговування, краще враховувати інтереси усіх клієнтів тощо. Після впровадження ІКТ в діяльності підприємства покращується якість взаємодії та роботи в усіх ланках та структурних підрозділах. Сучасні ІТ здатні суттєво покращити господарську діяльність будь-якого суб'єкта господарювання і, зокрема, в напрямі його ЗЕД, що значно підвищить продуктивність роботи, насамперед, у сфері ефективного управління та прийняття управлінських рішень.

Діяльність підприємства та розвиток його ЗЕД в своїй основі має вдосконалення і розроблення нових методів та механізмів, які мають на меті дати можливість покращити управлінські процеси. В умовах, які склалися в Україні під час війни, необхідною умовою для розвитку та збільшення доходів є вихід на зовнішні ринки. Оскільки через бойові дії більшість підприємств стикається зі зменшенням попиту на їх продукцію та ризиками, що виникають під час війни, керівництву суб'єктів господарювання потрібно налагоджувати систему для виходу на зовнішні ринки. Для ефективного роботи з впровадження цих ідей потрібно в повному обсязі застосовувати інструменти ІКТ. Результати вивчення практичного досвіду показують, що управлінські рішення, які дадуть можливість рухатися у цьому напрямі, без ІТ є неможливими.

У сучасних умовах, починаючи від перших контактів, подальшої комунікації та налагодження співпраці, всюди потрібні ІТ. Вони дадуть змогу налагодити цей процес якомога ефективніше. Спираючись на достовірну інформацію, яка є отримана та проаналізована завдяки ІТ, можна буде вибудувати передумови для ефективності. Нескладно зробити однозначний висновок, що ІКЗ в ЗЕД буде впливати напряму на прийняття ефективних рішень та на діяльність підприємства загалом.

Інформація допомагає правильно проаналізувати ринок, потреби та поведінку споживачів, дає можливість для адаптації стратегії розвитку, розроблення нових продуктів та послуг, оптимізації виробничих процесів та маркетингової діяльності. Для ведення ефективної кон-

курентції та займання вигідних позицій на ринку важливу роль відіграє інформація про діяльність конкурентів. ІКЗ є також надзвичайно важливим для прийняття рішень з інвестиції та управління ризиками. Різноманітні аналітичні та фінансові звіти, що створено за допомогою різноманітних інформаційних засобів, дають можливість моніторити ризики та фінансові показники і вже на основі цього ухвалювати рішення. Інформаційне забезпечення є важливим для взаємодії з різноманітними партнерами, постачальниками, клієнтами та стейкхолдерами. Інформаційне забезпечення надає можливість для оптимізації витрат, підвищення ефективності та забезпечення фінансової стійкості та стабільності.

ІКЗ має величезне значення для економічної сфери і є основою для розвитку будь-якого підприємства. Методи збору, оброблення та аналізу інформації постійно вдосконалюються, що збільшує її роль в будь-якій сфері життя та економічної діяльності, зокрема й зовнішньоекономічної. Щоб успішно працювати на зовнішніх ринках, підприємство повинно постійно вдосконалювати застосування ІТ. Вони стають ключовим елементом в успішній діяльності підприємства на міжнародних ринках. Застосовуючи інформаційне забезпечення у своїй діяльності, організації здійснюють ефективний моніторинг ринків іноземних країн, аналізуючи потреби споживачів, попит, конкуренцію та ефективність власної діяльності. Все це дає можливість для точних прогнозів ризиків та оцінювання нових можливостей, враховувати нюанси ринків різних країн та регіонів. Завдяки цьому та правильним управлінським рішенням можна збільшити

обсяги експорту, оптимізувати ЗЕД, підвищити якість, конкурентоспроможність та репутацію продукції на міжнародних ринках.

ІКЗ управління ЗЕД є важливим для підприємств, а особливо тоді, коли вони ведуть свою діяльність на міжнародних ринках. Щоб зберегти та збільшити частку на міжнародному ринку, суб'єкти господарювання повинні мати точну та оперативну інформацію про події на ринку, де вони ведуть діяльність, про конкурентів, перспективи та тенденції. ЗЕД пов'язано з багатьма складнощами, зокрема з культурними відмінностями, нюансами законодавства, мовними бар'єрами тощо, тому ефективне застосування ІТ дасть змогу уникати помилок та фінансових втрат. Отримуючи більш точну та своєчасну інформацію про ціни, попит, розвиток технологій та інші різноманітні фактори, організація може ухвалювати обґрунтовані рішення.

ВИСНОВОК

Загалом можна зробити висновок, що, досліджуючи, вдосконалюючи та впроваджуючи в життя інформаційно-комунікаційне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю, підприємство значно збільшує шанси на успіх як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Інформаційно-комунікаційне забезпечення є комплексом зі збору, аналізу, оброблення, збереження, застосування та поширення інформації, що дає можливість ефективно приймати управлінські рішення на міжнародних ринках.

Список використаних джерел

1. Кузьменко С. Інформаційне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю: підходи та напрямки розвитку. *Економіка та держава*. 2020. №12. С. 99-103.
2. Боженко О.М. Інформаційне забезпечення управління потенціалом підприємства. *Наукові записки Української академії друкарства*. 2016. №2. С. 189-197.
3. Білоцерківцев О.В. Цифрова трансформація міжнародної торгівлі: виклики та перспективи для України. *Економіка України*. 2019. № 68 (2). С. 18-36.
4. Мельник Н.І., Кравченко О.В., Столяренко В.С. Використання ІТ-технологій у зовнішньоекономічній діяльності суб'єктів господарювання в умовах глобалізації економіки. *Технологічні та дизайнерські аспекти сучасного розвитку виробництва*. 2020. №2 (32). С. 116-123.
5. Писаревська Г.І. Інформаційне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 51.
6. Євтушенко В.А., Куценко Т.М., Данилейко Є.І. Інформаційне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю в контексті цифровізації і розвитку індустрії 4.0. *Ефективна економіка*. 2023. № 4.
7. Діденко М.В. Інформаційне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю на основі інноваційних технологій. *Економічний вісник університету*. 2021. №37. С. 128-132.
8. Куценко Т.М., Альошин С.Ю. Заїка О.В. Інформаційне забезпечення та облік в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю в умовах цифровізації. *Підприємництво і торгівля*. 2023. №39.
9. Сніжко Н.В. Використання ІТ-технологій у зовнішньоекономічній діяльності підприємства. *Економіка інновацій*. 2019. №78. С. 27-34.
10. Решетняк К.С. Експортно-імпортні операції як основа зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Управління розвитком*. 2017. №3. С. 30-32.

References

1. Kuzmenko S. Information Support for the Management of Foreign Economic Activity: Approaches and Directions of Development. *Economy and the State*. 2020. No. 12. pp. 99–103. [in Ukrainian].
2. Bozhenko O.M. Information Support for Enterprise Potential Management. *Scientific Notes (Ukrainian Academy of Printing)*. 2016. No. 2. pp. 189–197. [in Ukrainian].
3. Bilotserkivets O.V. Digital Transformation of International Trade: Challenges and Prospects for Ukraine. *Economy of Ukraine*. 2019. No. 68(2). pp. 18–36. [in Ukrainian].
4. Melnyk N.I., Kravchenko O.V., Stolyarenko V.S. Use of IT Technologies in Foreign Economic Activity of Business Entities under Economic Globalization. *Technological and Design Aspects of Modern Production Development*. 2020. No. 2(32). pp. 116–123. [in Ukrainian].
5. Pysarevska H.I. Information Support for the Management of Foreign Economic Activity of an Enterprise. *Economy and Society*. 2023. No. 51. [in Ukrainian].

6. Yevtushenko V.A., Kutsenko T.M., Danyleiko Ye.I. Information Support for the Management of Foreign Economic Activity in the Context of Digitalization and Industry 4.0 Development. *Effective Economy*. 2023. No 4. [in Ukrainian].
7. Didenko M.V. Information Support for the Management of Foreign Economic Activity Based on Innovative Technologies. *Economic Bulletin of the University*. 2021. No. 37. pp. 128-132. [in Ukrainian].
8. Kutsenko T.M., Alyoshyn S.Yu., Zaika O.V. Information Support and Accounting in the Management of Foreign Economic Activity under Digitalization Conditions. *Entrepreneurship and Trade*. 2023. No 39. [in Ukrainian].
9. Snizhko N.V. Use of IT Technologies in the Foreign Economic Activity of an Enterprise. *Innovation Economy*. 2019. No. 78. pp. 27-34. [in Ukrainian].
10. Reshetnyak K.S. Export-Import Operations as the Basis of Foreign Economic Activity of an Enterprise. *Development Management*. 2017. No. 3. pp. 30-32. [in Ukrainian].

Ostap NOHA

postgraduate student, Lviv Polytechnic National University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-1240-1994>

e-mail: Ostap.V.Noha@lpnu.ua

THE ESSENCE AND IMPORTANCE OF INFORMATION AND COMMUNICATION SUPPORT IN THE MANAGEMENT OF ENTERPRISES' FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

Introduction. In the modern context of digital transformation and globalization, enterprises' foreign economic activity is becoming increasingly dependent on the level of development of information and communication support. The effective use of information technologies enables timely managerial decision-making, optimization of business processes, and enhanced competitiveness in international markets.

The purpose of the paper is to define the essence, structure, and functional significance of information and communication support in managing enterprises' foreign economic activity and identify the factors that influence its effectiveness in a dynamic external environment.

Results. The paper identified the key components of information and communication support: hardware, software, information resources, and communication networks. It substantiated the role of information and communication technologies in improving the efficiency of managing foreign economic activity. The paper revealed issues related to the insufficient use of available tools, particularly in the Ukrainian context, and identified directions for improvement.

Conclusion. The research results indicate that information and communication support should become a strategic component of enterprise management in foreign economic activity. Future research should focus on developing adaptive models of information support, considering sectoral and regional specificities.

Keywords: information and communication support, foreign economic activity, digitalization, enterprise management, information technologies, competitiveness